

Podplukovník Jiří N o g o l:

Lehké polní dělo s dalekým dostřelem jako přímá podpora pěchoty.

Často bývá přetřásána otázka, na jakou účinnou dálku můžeme podporovati postup vlastní pěchoty lehkým polním dělem bez změny palebného postavení. Střetly se dva názory. První — všeobecně vžitý — udává dálku 5—6 km, odůvodněnou podmínkami pozorování a spojení, druhý uvádí, že nutno již jedenkrát, a to radikálně, prvního názoru se vzdáti, neboť účel lehkého polního děla je právě ten, aby se ho využilo až na hranice účinné donosnosti, t. j. na dálku, při níž velikost rozptylu ještě připouští plnění úkolů dělostřelectva s přípustnou spotřebou střeliva.

Oba tyto názory mají v sobě příliš mnoho věcného, abychom mohli odsouditi jeden z nich a přijmouti druhý.

Zkušenosti z poslední války vyžadovaly u děl všech ráží, tedy i u polního děla, stále větší a větší dostřel z těchto důvodů:

1. Poskytnouti pěchotě co nejdéle nepřetržitou přímou podporu, t. j. bez změny palebného postavení, neboť každá jeho změna znamená pro pěchotu nenahraditelnou ztrátu této podpory, nehledě k obtížím, kterým se nevyhneme při zásobování střelivem.

2. Soustřediti co největší počet baterií na jeden a tentýž prostor bez ohledu na umístění a rozčlenění baterií.

3. Zasáhnouti protivníka v jeho nejcitlivějších místech a na takovou dálku, aby vlastní dělostřelectvo trpělo co nejméně účinkem palby dělostřelectva protivníkovy.

Tyto důvody znamenají velké výhody nejen pro dělostřelectvo, ale i pro pěchotu; proto lehké polní dělo s velkou donosností pro přímou podporu pěchoty je nezbytné. Dosíci u lehkého polního děla dostřelu 14 km s účinnou donosností 10 km při vyhovující váze děla nezdá se otázkou budoucnosti. Rozřešiti otázku lehkého polního děla s dostřelem 14 km samo o sobě nedostačuje. Přímá podpora pěchoty vyžaduje jistého a stálého spojení během střelby a blízkého pozorování. Zkušenosti přiměly dělostřelce k tomu, že se vyhýbají telefonnímu spojení mezi pozorovatelnou a baterií, které přesahuje vzdálenost 3 km. Tato vzdálenost je pokládána — aspoň většinou z nás — jako maximální délka telefonního spojení, které lze ještě udržovati vlastními prostředky a tím zajistiti spojení při střelbě. Čím kratší spojení, tím jistější. Prodlužování střeleckých linek zvyšuje nejen velké fyzické požadavky na spojovací personál a předpokládá značné množství telefonního kabelu, nýbrž činí přímou podporu pěchoty nejistou, závislou na mnoha vnějších okolnostech, kterým nemůžeme zabrániti. Proto krátká střelecká telefonní linka je základním požadavkem zdárné činnosti dělostřelectva pro přímou podporu pěchoty.

Činnost dělostřelectva pro přímou podporu vyžaduje pozorování na krátkou vzdálenost. Stížnosti pěchoty, že vlastní dělostřelectvo střílí do ní, byly nejvíce zaviněny nepříznivými pozorovacími podmínkami, t. j. nemožností rozpoznati vlastní sled od sledu protivníkovy. Je tedy pozorování druhým základním požadavkem zdárné činnosti přímé podpory.

Závisí:

- a) na pozorovací dálce,
- b) na tvárnosti terénu,

- c) na účinku střely,
- d) na charakteru půdy cílového prostoru a jeho pokrytosti,
- e) na povětrnostních poměrech
- f) a vzdálenosti vlastního sledu a sledu protivníka.

Pozorování i na krátkou vzdálenost (2—3 km) bývá velmi obtížné za boje, tím obtížnější bude na velkou vzdálenost. V terénu rovinném nebo i zvlněném, kde terénní vlny splývají téměř v jednu rovinu, je pozorování tím obtížnější, čím větší je pozorovací dálka, nemáme-li možnosti úměrně zvyšovati pozorovatelnost s rostoucí dálkou pozorovací. A té zpravidla v takovém terénu není. Při pozorování na dálku 4 km promítají se nám bojující sledy jednotek v úzký proužek, dokonce i v jednu čáru, i když jsou od sebe vzdáleny několik set metrů. A jaká je viditelnost účinku střel této malé ráže na velkou pozorovací dálku při půdě měkké, písčité a vlhké? Velmi slabá, ztěžující zvláště zastřílení. Lze skýtati přímou podporu pěchotě využitím maximálního účinného dostřelu (10 km) při pozorovací dále 6—7 km, když nemohu rozlišiti pěchotu vlastní od pěchoty protivníka? Máme málo dělostřelců, kteří měli příležitost pozorovati střelbu ráže 8 cm na vzdálenost 6—7 km. Z řady dělostřelců válečné generace málo proto, že se pozorování na velkou dálku zpravidla vyhýbali a z řady generace po převratové snad vůbec žádné, poněvadž různé okolnosti při střelbě na našich střelnicích nedovolují provésti pozorování na velkou vzdálenost. Ale zkuste to za různých pozorovacích podmínek, za různých situací; je to velmi zajímavé.

Stojíme před dvěma požadavky při použití lehkého polního děla pro přímou podporu, které si při dosavadních pojítkách navzájem odporují. Potřebujeme děla s velkou donosností, při které se neobejdeme bez pozorovatelů hodně vzdálených od palebných postavení, chceme-li mítí příznivé pozorování. Žádáme blízkost pozorovatelů vzhledem k palebným postavením, aby spojení bylo jisté a přímá podpora možná. Co z toho vyplývá? Z toho plyne, že otázka lehkého polního děla s dalekým dostřelem pro přímou podporu je nejen otázkou účinného dostřelu, otázkou balistickou, ale zároveň současně i otázkou dokonalejšího, modernějšího pojítka, než je telefon. Při nedostatku nového pojítka zůstalo by polní lehké dělo s dostřelem 14 km pro přímou podporu nevyužito, poněvadž této donosnosti nedalo by se prakticky využiti a jeho větší váha byla by na újmu jeho pohyblivosti a manévrové schopnosti. Vidíme, že problém lehkého polního děla s velkým dostřelem je nerozlučně spjat s otázkou nového pojítka. A jaké to může býti pojítka? — Radiotelefon! Jaký požadavek klademe na toto spojení? Aby zaručovalo bezvadné spojení na vzdálenost rovnající se maximálnímu dostřelu malé ráže s velkou donosností. Uskutečnění tohoto projektu znamená:

1. Okamžité využití práv,
2. vyřešení obtížného spojení mezi pěchotou a dělostřelectvem za přiblížování, pronásledování, ústupu a vůbec spojení při pohyblivém boji,
3. snadnější podporu jezdecka dělostřelectvem i na širokých frontách,
4. rychlejší spojení a tím i zahájení palby,
5. méně časté přemísťování dělostřelectva při pohyblivém boji, snad nejvýše jedenkrát za den,

6. přesun výhradně po silnicích a proto také snadnější a rychlejší, čímž se paralyzuje částečně nevýhoda, vyplývající ze zvětšení váhy tohoto děla,

7. velká úspora spojovacího personálu,

8. velká úspora spojovacího materiálu. Nebylo by třeba onoho množství kabelu telefonního a zároveň by nebylo obtíží s jeho dopravou,

9. šetření sil všech druhů.

Tyto výhody mají takový význam, že jistě nikoho nenapadne, aby zavrhoval dalekonosné dělo pro přímou podporu jen proto, že dělostřelectvo dosud nemá žádaného pojítka. Naopak, nutno se starati i o to, aby tu byla děla dalekonosná, méně závislá na terénu a dávající mnohem větší výhody než děla s malým dostřelem, ale i o vhodné prostředky, jimiž by se dalo nepopíratelných výhod dalekonosných děl úplně a dokonale využít v prospěch živých sil naší armády.

Podplukovník V. Hoffmann:

Činnost orientačního důstojníka.

(Příspěvek k diskusi o článku „Lehký děl. oddíl za přibližovacího pochodu a zjednání dotyku“. DR. 1931, čís. 5 a 6.)

Nadporučík Jan Kysilka v svém článku „Určení viditelných a skrytých prostorů“ (DR. 1931 č. 5) v druhém odstavci píše: „Zpravodajské orgány velitelů dělostřelectva musí býti vždy s to říci, kdo který cíl může pozorovati. Orientační důstojník musí v čas potřeby udati ihned, která pozorovatelná zaměřovací (pro řízení palby) má rozhled na žádanou krajinu, nebo s kterého bodu lze nahlédnouti do skrytého prostoru (D-V-1a). Pořídí pro velitele oddílu, a je-li třeba, i pro baterie mapu viditelných a skrytých prostorů (D-VI-4).“

Služební předpis D-V-1a na str. 31, posl. odst. stanoví: „Panoramatický náčrt... zdokonaluje se od zběžného náčrtu, který zhotovil orientační důstojník při předběžné a všeobecné obhlídce pozorovatelných...“

Autor úplně správně vystihl důležitost určení skrytých prostorů a v svém článku správně citoval místa služebních předpisů, pojednávající o této látce. V předešlém odstavci cituji ustanovení předpisu, dotýkající se také činnosti orientačního důstojníka.

Podle uvedených citátů z různých předpisů vidíme, že orientační důstojník:

1. provádí průzkum pozorovatelných a zhotovuje panoramatický náčrt,
2. pořizuje pro velitele oddílu, a je-li třeba, i pro baterie mapu viditelných a skrytých prostorů,
3. podle služebního předpisu D-VI-4, čl. 173 zhotovuje i mapu hluchých prostorů,
4. v souvislosti s 2. a 3. také hlásí veliteli oddílu, z které pozorovatelné je viděti do kterého prostoru a kam která baterie může střeliti.

Pokusím se dokázati, že orientační důstojník všechny tyto práce konati nemůže jako své normální práce, protože na ně prostě nemá času. Nechei tvrditi, že by tyto práce nemohl vůbec konati. Konati je může, ovšem jen tehdy, ukončil-li již své normální práce nebo nemůže-li je z jakéhokoli důvodu konati.